

การใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา

Using cooperative learning towards students' learning behavior

*จิราภรณ์ ยกอินทร์

โปรแกรมการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชาการออกแบบและการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ โปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการออกแบบและการพัฒนาหลักสูตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 40 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยการนำแผนการจัดการเรียนรู้การออกแบบและการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยกระบวนการกลุ่ม ไปใช้กับนักศึกษาจำนวน 8 แผน ตั้งแต่เดือนตุลาคม – พฤศจิกายน 2558 ซึ่งประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินผลงาน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้สอนได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการออกแบบและการพัฒนาหลักสูตร ให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรได้หลากหลายจนเกิดความพึงพอใจ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้การทำหน้าที่ของครูวิชาการศึกษาปฐมวัยเกิดประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ, พฤติกรรมการเรียนรู้, การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร, การจัดการกระบวนการเรียนรู้

Abstract

This paper aims to study effected cooperative learning into the behavior of the student knowledge in the course of the curriculum design and development. The samples used in the research will include the second year students on program in early childhood education, Faculty of Education, Suan Dusit University, Nakhon Nayok. The students enrolled in a course of the curriculum design and development in the first semester of the academic in year 2558 they have 40 people was specifically chosen. By designing lesson plans and curriculum development focused on the students working together as a group and then applied to the eight students plan on the duration October - November 2558. The assessment of achievement test, observational activities, questionnaire, an authentic assessment and satisfaction in the management of the cooperative. This study, the instructor has developed a management plan in the course of the curriculum design and development. The students have adjusted behavior to suit education to the student's comprehension. The knowledge can be applied to work closely with the current situation. To ensure that the performance of teachers of early childhood education was the most efficient satisfaction in teaching cooperative.

Keywords : Cooperative Learning, Learning Behavior, Curriculum Design and Development, The Learning Process

*ผู้ประสานงาน (Corresponding Author)

E-mail: qooneung.jiraporn@gmail.com

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ได้กำหนดจุดประสงค์หลักของการเรียนรู้คือ ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การออกแบบและการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดทำหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 หลักสูตรสถานศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตรทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการออกแบบและการพัฒนาหลักสูตร เกิดการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ได้จริง นักศึกษาจึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจในความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะมีความสามารถที่แตกต่างกัน เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการเรียนรู้ของแต่ละคน ให้สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ ส่งเสริมกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันทำให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์ และมุมมองที่กว้างขึ้น ส่งเสริมทักษะทางสังคม เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก การอยู่ร่วมกับผู้อื่นทำให้รู้การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจนการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยจากการรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้บรรลุถึงเป้าหมายการเรียนรู้

ทั้งนี้กิจกรรมการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรเป็นส่วนในภาระหน้าที่ของครูปฐมวัย และมีความจำเป็นที่จะให้นักศึกษาได้เรียนรู้ การฝึกคิด การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นการส่งเสริมทักษะในการเรียนให้กับนักศึกษา ได้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น จนสามารถที่จะนำไปปฏิบัติงานได้ ซึ่งทักษะการเรียนรู้แบบนี้สามารถฝึกฝนได้จากการเรียนในทฤษฎีและการลงมือปฏิบัติจริง เป็นการสอดคล้องกับแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนในวิชาชีพครู โดยสรุปคือจะทำให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดและทักษะปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ การออกแบบ การจัดลำดับของงาน ตั้งแต่ระดับที่ง่าย ไปจนถึงระดับที่ยาก ให้ผู้เรียนได้ฝึกทำงานย่อย และสะสมประสบการณ์จากการเรียนรู้ทีละน้อย จนสามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งานได้ ให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจากการวิจัยนี้จะทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรได้หลากหลายจนเกิดความพึงพอใจ เพื่อให้การทำหน้าที่ของครูปฐมวัยเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ในรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรได้พบปัญหานักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ และขั้นตอนในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยึดนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง โดยการแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ร่วม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้บรรลุถึงเป้าหมายการเรียนรู้

แนวคิดเชิงทฤษฎี

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการเรียนรู้โดยการแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 5-7 คน โดยสมาชิกในกลุ่มจะมีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน ซึ่งจะต้องนำความรู้ที่แต่ละคนมีมาช่วยเหลือกันเพื่อนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายของการทำงานกลุ่ม ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะมุ่งเน้นที่ความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มของผู้เรียนมากกว่าการจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนนั้น

มักถูกมองข้ามในด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อตนเอง ต่อผู้สอน ต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียน และต่อโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ที่มีส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมาก เรามักจะพบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนนั้นแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ คือ ลักษณะของการเรียนรู้ที่แข่งขันซึ่งกันและกัน พยายามที่จะเรียนให้ได้ดีเหนือกว่าคนอื่น เพื่อให้ตนเองเป็นที่ยอมรับ หรือนำไปสู่การได้รับสิ่งตอบแทน ลักษณะต่อมา คือ ลักษณะการเรียนรู้ที่ต่างคนต่างเรียน ต่างรับผิดชอบเฉพาะในหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ใส่ใจ ยุ่งเกี่ยวกับบุคคลรอบข้าง สุดท้ายคือ ลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการช่วยกันเรียนรู้ ช่วยกันทำงาน โดยที่ผู้เรียนจะแบ่งหน้าที่กันทำงาน หากเกิดปัญหาก็จะร่วมกันแก้ไขปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมกันหาทางออกที่ดีที่สุดให้กับปัญหานั้นๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกัน อีกทั้งยังส่งผลให้การเรียนดียิ่งขึ้น

ลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มโดยให้ช่วยกันเรียนรู้ ช่วยกันทำงาน ลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 5 ประการ คือ การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) เป็นการที่ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ซึ่งความสำเร็จของกลุ่มและความสำเร็จของสมาชิกแต่ละคน จะขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งต้องช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นๆ เพื่อนำไปสู่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นร่วมกัน การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้นั้น จะต้องให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการทำงาน การแบ่งหน้าที่ในการทำงาน ตลอดจนการติดตามผลงาน ประการที่สอง คือ การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-Face Promotive Interaction) เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกจะเกิดความห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริมและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ประการที่สาม คือ ความรับผิดชอบต่อสมาชิกแต่ละคนที่ตรวจสอบได้ (Individual Accountability) จากการที่สมาชิกทุกคนต้องมีหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ โดยการส่งเสริมการทำงานนั้นมาจากหน้าที่สมาชิกเอาใจใส่ดูแลกันอย่างทั่วถึง สังเกตพฤติกรรมการทำงานของสมาชิกในกลุ่มพร้อมบอกข้อมูลสะท้อนกลับให้สมาชิกรับทราบถึงลักษณะและผลการทำงานของตนเอง ประการที่สี่ คือ การมีทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small-Group Skills) อาทิเช่นความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ การรู้จักแก้ไขปัญหา การเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ ประการสุดท้าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม และวิเคราะห์ผลงานของกลุ่ม

ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้านการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น อันเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนแบ่งกลุ่มการทำงานออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 5-7 คนนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งได้รับฟังความคิดเห็น เป็นการที่ผู้เรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันหาคำตอบที่ดีที่สุดในการทำงาน และได้ลงมือปฏิบัติจริงได้อย่างทั่วถึง ทำให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง อีกทั้งยังได้รับความช่วยเหลือจากสมาชิกภายในกลุ่ม ความเป็นกันเองนำไปสู่ความกล้าแสดงออกในการถามข้อสงสัยมากยิ่งขึ้น จึงเป็นการง่ายสำหรับการทำความเข้าใจในบทเรียนนั้นๆ ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี ในกรณีที่ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันนั้น ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน รู้จักรับฟังความคิดเห็น การช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม เข้าใจ ยอมรับ และเห็นใจกัน การเกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น นำไปก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการพัฒนาในด้านทักษะทางสังคม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการทำงานร่วมกันก่อให้เกิดผลสำเร็จในการทำงานที่ดี และยังเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่เกิดปัญหา รู้จักบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนร่วม ฝึกการ

เป็นผู้นำ และผู้ตาม การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการตัดสินใจ และการจัดการกับข้อขัดแย้ง เพื่อให้การทำงานผ่านไปได้อย่างดี ด้านทักษะการแก้ไขปัญหา มาจากการที่สมาชิกในกลุ่มทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาพร้อมกัน ช่วยกันคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผล นำไปสู่การตกลงร่วมกัน โดยการเลือกวิธีการในการแก้ปัญหาที่ดี และเหมาะสมที่สุด ด้านการรู้จักและตระหนักในคุณค่าของตนเอง สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการทำงานร่วมกันสมาชิกแต่ละคนจะต้องแสดงออกซึ่งความสามารถของตนในการที่จะนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จ การเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม จะนำไปสู่ความภาคภูมิใจในตนเอง

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ซึ่งสามารถนำมาแก้ไข ปัญหาพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับความสนใจของนักศึกษาในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม และการรู้จักตั้งคำถามในข้อที่สงสัยเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ การทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การร่วมแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย การมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้ผลงานออกมามีคุณภาพ และเสร็จตามกำหนดระยะเวลา ตลอดจนความสุข และความสนุกสนานของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน พฤติกรรมต่างๆเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร

ในรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรนี้ เป็นรายวิชาที่เน้นทฤษฎี ซึ่งมีความคาดหวังว่าผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เน้นการจัดทำหลักสูตรที่ให้ความสำคัญต่อความต้องการของท้องถิ่นอย่างมาก โดยกำหนดให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อันเนื่องมาจากหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากส่วนกลางไม่สามารถเข้าถึงท้องถิ่นได้ จากการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางยังไม่สามารถครอบคลุมความรู้ของท้องถิ่นได้ และไม่สามารถนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ได้ อีกทั้งการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนจึงมีสิทธิที่จะเลือกที่จะเรียนรู้และฝึกทักษะที่จำเป็น ตามแนวคิดที่ตนเองต้อง ดังนั้นการการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่นักศึกษาจะต้องรู้ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สามารถทำได้จากการสร้างหลักสูตรใหม่ และการพัฒนาจากหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ จากการยึดหลักการการเรียนรู้และมาตรฐานของหลักสูตร บนพื้นฐานความต้องการของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ขั้นตอนในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรมีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จึงเลือกใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs) โดยการสำรวจความต้องการสภาพปัญหา และความจำเป็นต่างๆในชุมชน ความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเหมาะสม ขั้นตอนที่ 2 วางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning) เป็นการระดมความคิดในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการกำหนดการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน วิธีการจัดการเรียนรู้และวิธีการประเมินคุณภาพหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) การรวบรวม คัดเลือกเนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียน ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum Evaluation) เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินจะเน้นไปที่หลักสูตร คุณภาพการสอน และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำผลการประเมินมาช่วยในการตัดสินใจว่าความปรับปรุงหลักสูตรนี้อย่างไร หรือควรยกเลิกหลักสูตร จากขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวมา เมื่อนำมาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่นักศึกษาสามารถเรียนรู้ร่วมกัน และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจ และนำไปใช้ได้เหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลงานวิจัยของเกษศิรินทร์ ธนะไชย (2553) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ STAD ความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยจัดการเรียนรู้แบบปกติ และพบว่านักเรียนที่มีความสามารถต่างกันมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากนั้นผู้วิจัยทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่พบว่านักเรียนที่มีความสามารถสูงมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า นักเรียนที่มีความสามารถต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลงานวิจัยของฐาปณีย์สิทธิ์ ทองสี (2553) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร้อยละ 34.11 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร้อยละ 30.24 ผลงานวิจัยของพะเยาว์ คงยืน และคณะ (2554) พบว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์มีมนุษยสัมพันธ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ของนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิกซอว์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลงานวิจัยของมลวาลัย นกหงษ์ (2552) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถการคิดวิเคราะห์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีสอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถการคิดวิเคราะห์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยวิธีการจัดเรียนรู้ตามคู่มือครู สสวท. ผลงานวิจัยของวิภา เพ็ชรเจริญรัตน์ (2555) พบว่าหลังการจัดกิจกรรมนักศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งผลการทดสอบก่อนเรียนมีผลค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 49.06 และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคะแนนโดยคิดเป็นร้อยละ 82.73 ส่งผล ให้ผลความต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังมีความเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยคิดเป็นร้อยละ 23.59 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และผลความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นโดยครูมีส่วนร่วม พบว่าภาพรวมของทุกข้อที่ทำการประเมินนักศึกษามีผลความพึงพอใจโดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.20 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากโดยมีความสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งนครนายก ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 40 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดำเนินการสร้างโดยศึกษาคำอธิบายรายวิชาและผลลัพธ์การเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ จากนั้นเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา และนำไปทดลองใช้
2. แบบสังเกตพฤติกรรมก่อน และหลังการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการสร้างโดยการจัดทำแบบสังเกตที่เป็น Rubrics ที่มีข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมก่อนเรียนของนักศึกษาในรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร
3. แบบประเมินผลงาน ดำเนินการสร้างโดยการจัดทำแบบประเมินผลงานที่เป็น Rubrics โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนผลงานและอธิบายคุณภาพของผลงาน
4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดำเนินการสร้างโดยการจัดทำแบบประเมินที่เป็น Rating Scale ที่มีข้อความเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของกิจกรรม เนื้อหา ระยะเวลา การนำความรู้ไปใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภายในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่าที (t-test dependent)
2. การวิเคราะห์แบบประเมินผลงานโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Stadard Deviation)
3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Stadard Deviation)

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) สามารถปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับความสนใจของนักศึกษาในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการตอบคำถามและการรู้จักตั้งคำถามในข้อที่สงสัยเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ การทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การร่วมแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้ผลงานออกมามีคุณภาพ และเสร็จตามกำหนดระยะเวลา ตลอดจนความสุข และความสนุกสนานของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน พฤติกรรมต่างๆเหล่านี้ส่งผลกระหนาบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร อันเนื่องมาจาก การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น เปิดโอกาสผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งได้รับฟังความคิดเห็น ทำความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดี มีพัฒนาการในด้านทักษะทางสังคม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการทำงาน นักศึกษารู้จักบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อนตนเองและส่วนร่วม ฝึกการเป็นผู้นำ และผู้ตาม รู้จักการตัดสินใจ และการจัดการกับข้อขัดแย้ง เพื่อให้การทำงานผ่านไปได้ด้วยดี เป็นการพัฒนาในด้านทักษะการแก้ไขปัญหา การช่วยกันคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผล นำไปสู่การตกลงร่วมกัน โดยการเลือกวิธีการในการแก้ปัญหาที่ดี ไปจนถึงการรู้จักและตระหนักในคุณค่าของตนเอง สมาชิกทุกคนต้องแสดงออกซึ่งความสามารถของตนในการที่จะนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จ การเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม จะนำไปสู่ความภาคภูมิใจในตนเอง

ข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นรายวิชาที่เป็นทฤษฎี และมีเวลาเรียนจำกัดที่ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เรียนทั้งหมด 15 สัปดาห์ ซึ่งเป็นรายวิชาที่คาดหวังว่านักศึกษาจะมีความรู้ และสามารถในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้ความคาดหวังนี้ประสบความสำเร็จมากที่สุด การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการที่ผู้สอนได้พัฒนาการและปรับปรุงทักษะในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ ควรนำไปใช้ในรายวิชาต่างๆ เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎี ไปสู่การปฏิบัติ การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

อาจารย์จิราภรณ์ ยกอินทร์

อาจารย์โปรแกรมการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง นครนายก

E-mail: qooneung.jiraporn@gmail.com

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2540. การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จันทร์หา ต้นติพงศานุรักษ์. 2548. “การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ,” วิชาการ. 3(12) : 36-55 ; ธันวาคม, 2543.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : หลักพิมพ์
- ทิตนา แคมมณี. 2548. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ประเสริฐศักดิ์ ลักดิธรรม. ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ผลของวิธีเรียนแบบร่วมมือและแบบกลุ่มย่อยกับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550. แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : สกศ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2546.